

Öncelikli beceriler Nelerdir?

** Seçilen öncelikli beceriler uzun dönemli hedef ifadelerine dönüştürülürken → Gözlenebilir ve ölçülebilir bir şekilde oluşturulmalıdır.

d) Kısa dönemli hedefler

* Performans düzeyi ile uzun dönemli hedefleri arasındaki **ara basamaklardır**.
* Ara basamaklar belirlenirken
- Konu/beceriler mantıksal sıralamayla kolaydan zora doğru basamaklandırılır.
- Daha sonra bu basamaklar **kısa dönemli hedefler** hâline dönüştürülür.

Kısa Dönemli Hedef İfadelerinde 4 (Dört) Temel Öge:

1) Birey 2) Ölçüt 3) Koşul 4) Davranış

1) Birey:

* Hedef ifadeleri → Öğrenciden beklenen davranışları **yansıtmalıdır**.
→ Öğretmen kendisine dönük **hedef koymaz** → Hedefler **Öğrenciye** dönüktür.

2) Ölçüt:

Hedef davranışı **kazanıp kazanmadığına karar vermede kullanılan bir standart..**
- Bu standart - Zaman sınırı - Doğru tepki sayısı - Doğru tepki yüzdesi olabilir.

3) Davranış:

Öğrencinin beklenen eylemlerin **açık bir şekilde ifade edilmiş hâlidir**.
- Davranış ögesinin **gözlenebilir** ve **ölçülebilir** olması çok önemlidir.

4) Koşul:

Hedef davranışın **hangi koşulda nerede, ne zaman ve nasıl** sergilenmesi gerektiği...
- Koşul ifadeleri **yönerge, talep, destek** ya da **materyal** başlıklarında çeşitlenir.

Talebe(yönerge) ilişkin koşul: "Kerem istendiğinde 1'den 20'ye kadar sayar."
Materyale ilişkin koşul: "Kerem video izleyerek tişörtünü yardımsız katlar."

e) Öğretim yöntemleri ve materyaller

BEP'te **kısa dönemli hedeflerin yanı sıra bu hedeflere ulaşmayı kolaylaştıracak**
→ Öğretim yöntemleri ve materyaller de **belirlenir**.
- Hem **hedefin özelliklerine** hem de **öğrenci özelliklerine dikkat edilmelidir**.

f) Hedefler için ayrılan zamanın başlama ve bitiş tarihleri

Hizmetlerin başlayacağı **zaman ile** bu hizmetlerin **sıklığı ve devam etme süresi**
→ BEP hazırlanması sürecinde **planlanmalıdır**.

g) Uygun değerlendirme yöntemleri ve ölçütleri

* BEP hazırlanma sürecinde BEP'te yer alan hedeflere **ulaşıp ulaşmadığı, değerlendirme yöntemleri ve başarı ölçütleri belirlenmelidir**.

* Öğrencinin performans düzeyini belirlemede kullanılan
- Gözlem, görüşme, kontrol listeleri gibi **informal araçlar kullanılabilir**.

h) Ek hizmetler

* Ek hizmetler öğrencinin **uzun dönemli hedeflere ulaşmasını kolaylaştırır**.
Özel eğitim-İlgili hizmetler - tamamlayıcı destekler başlıklarında ele alınabilir:

Özel eğitim: Genellikle **özel eğitim öğretmeni** tarafından sunulur.

- Öğrencinin **eğitsel ihtiyaçlarını karşılamaya** dönük olarak **tasarlanmıştır**.

İlgili hizmetler: Öğrencinin eğitsel gereksinimleriyle **bağlantılıdır**. Ancak **Özel eğitim dışında fizyoterapi, dil konuşma terapisi-psik. danışma hizmetleridir**.
Tamamlayıcı destekler ve hizmetler:

* Öğrencinin devam eden eğitim programına **katılımını artıran hizmetlerdir**.
(**Öğretmenin yaptığı uyarlamalar - Sınıf içi düzenlemeler - Yardımcı teknolojiler**)

BEP geliştirme birimi BEP içeriğine, öğrencinin ihtiyaç duyduğu **ek hizmetleri**, bu hizmetlerin **nerede, ne zaman, ...** verileceği bilgisini **eklemelidir**.

BEP Sürecinin Etkili Bir Şekilde Yürütülmesi İçin Neler Yapılabilir?

- Öğrencinin **performans düzeyi** doğru bir şekilde belirlenmelidir.
- Mutlaka **izleme ve değerlendirme çalışmalarına yer verilmelidir**.
- BEP geliştirme, uygulama, izleme ve değerlendirme süreci → **Ekip işidir**.
- Sorumluluklar ekibin birbiriyle **iş birliği yapması ve bilgi paylaşımıdır**.
- Aile** BEP geliştirme biriminin **ayrılmaz bir parçasıdır**.
- Öğretmene ve öğrenciye sağlanan **destek hizmetler**
- BEP sürecinin **işleyişinin niteliğini artırır**.

6. Öğretimin Bireyselleştirilmesi ve Öğretim Uyarlamaları

* Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin → **Üst düzeyde öğrenebilmesi**
→ Öğrenme ihtiyaçlarının ve bireysel özelliklerine **bağlıdır**.
(**Öğrenciye özgü uyarlama ve öğretimin bireyselleştirilmesiyle mümkündür**.)

Öğretimin bireyselleştirilmesi: Bir sınıftaki tüm öğrencilerin **Hedeflenen davranışları kazanmaları için yapılabilecek uyarlamalardır**.

Öğretim uyarlamaları:

* **Hızı ve kapasitesi** bakımından akranlarına göre **farklılık gösteren öğrencilerin**
→ **Kendi hızlarında öğrenmeleri ve faaliyetlere üst düzeyde katılmaları içindir**.

Öğretimin Bireyselleştirilmesinin ve Öğretim Uyarlamalarının Önemi

* Sınıflarda **öğrenci profili tek tip değildir!** (Bireysel farklılıklar ...)

* **Özel eğitim okullarında ve kaynaştırma/bütünleştirme sınıflarında**
→ Çok sayıda **özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci** bulunmakta
→ Diğer öğrencilerden **daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadır**.

* **Üst düzeyde öğrenebilmeleri öğrenciye özgü uyarlamalarla olabilir**.
(**Öğretimin bireyselleştirilmesiyle mümkün olabilir**.)

Öğretimin Bireyselleştirilmesinin ve Öğretim Uyarlamalarının Ortaya Çıkış Gereksinimleri

- * Öğrencilere üst düzeyde öğretimler **gerçekleştirebilmek için:**
→ Öğrencilerin başarılı olduğu **öğrenme biçimlerinin farkında olmak**
→ Öğretilecek içerikleri **buna uygun bir biçimde sunmak gerekir**.
- * Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere **öğretim yapan öğretmenler**
- Öğretim yaklaşımlarını **gözden geçirmeli** ve **gerekli uyarlamaları yapmalıdır**.

Öğretimin Bireyselleştirilmesinde ve Öğretim Uygulamalarında Temel Uygulama İlkeleri

- Tüm öğrenciler **öğrenebilir** ve **öğretmenler öğretebilirler**.
- Her öğrencinin **eğitimden en yüksek düzeyde faydalanma hakkı vardır**.
- Her öğrencinin **gelişimi takip edilmeli** ve **ilerledikçe ödüllendirilmeli**
- Her öğrencinin **ortak, farklı ve bireysel gereksinimleri vardır**.

* Öğretim **bireyselleştirilirken** bazı değişkenler **göz önünde bulundurulur:**
- Öğrencilerin **ilgileri - Öğrenme profilleri - Hazırlanmışlıkları**
→ **Süreç ve ürün üzerinde uyarlamalar yapılır**.

Öğretimin Bireyselleştirilmesinin ve Öğretim Uyarlamalarının Kapsamı

* Öğretimin **bireyselleştirilmesi**
Öğrenmede etkili tüm faktörlerin **öğrenci özelliklerine göre düzenlenmesidir**.
→ BEP'in parçası olan **düzenlemeleri ve değişiklikleri içerir**.

Öğretimi Öğrencilere Göre Uyarlamada Düzenlemeler Nelerdir?

- Fiziksel düzenlemeler**
- Sürece yönelik düzenlemeler**
- Sınıf iklimine yönelik düzenlemeler**
- Öğretimsel düzenlemeler**
- İşleyişle ilgili düzenlemeler**

a) Fiziksel düzenlemeler

* Uygun öğrenme ortamının **oluşturulmasına yönelik düzenlemelerdir**.
* **Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için yapılacak fiziksel düzenlemeler:**
1) **Sınıfın genel fiziki yapısı** 2) **Araç-gereç düzenlenmesi** 3) **Ulaşılabilirlik**

1) **Sınıf ortamının genel fiziki yapısı:** Sınıftaki ısı, ışık ve gürültü miktarı ...

2) **Sınıf ortamdaki araç-gereçlerin düzenlenmesi:**
- Sınıfta bulunan **sıra, masa, sandalye, yazı tahtası, akıllı tahta, kitaplık ...**

3) **Ulaşılabilirlik: a) Fiziksel olarak çevrenin b) Programların ulaşılabilirliği**

- Fiziksel çevrenin ulaşılabilirliği:** Özel eğitim öğrenci ortamlarında → Onları **sınırlandıracak her türlü engel ortamdaki kaldırılmalıdır**.
- Programların ulaşılabilirliği:** Ulaşılabilirlik **sınıf ortamında**
→ Gerekliğinde **öğrencilerin yerini değiştirmekle sağlanabilirken**
→ Gerekliğinde **sınıfta bulunan eşyaların yeri değiştirilebilir**.

- Bu düzenlemelerde öğrenciler **bilgilendirilmeli** ve **fikirleri alınmalıdır**.
(**Görme yetersizliği olanlar - tekerlekli sandalyeliler ... sıkıntı yaşayabilir**.)

b) Sürece yönelik düzenlemeler

* Sınıfın **işleyişiyle ilgili düzenlemeleri içerir**.
→ Okulun ve öğrencilerin **karşılıklı beklentilerini belirlemeyle ilgilidir**.

Öğretmenler:

* **Eğitim-öğretim başında** Öğrenci beklentilerini **planlamalı**
→ **Eğitim-öğretim sürecine yönelik planlarını öğrencilere açıkça belirtmeli**.
(**Genel ilkeleri belirleme - Sınıf kurallarını tanımlama - Sınıf rutinleri oluşturma**)
→ **Sınıfın işleyişi ile ilgili düzenlemeler planlanır** ve öğrencilere aktarılır.

Öğrencilerin de ilgili düzenlemelerle ilgili **fikri alınabilir**. (**Uzlaşma sağlanır**)
→ O zaman **sürecin başında alınan kararlar süreç boyunca uygulanabilir**.

Genel ilkeler:

- Öğrencilerden yapması istenen **davranışları**
  - Yöneticilerle öğretmenlerin **davranış biçimlerini içerir:**
- Tüm öğrencilere **eşit davranmak, saygılı olmak...**
- * Bireylerden **beklenen rol, sorumluluk ve görevleri bilmesi**
→ Onları bu olumlu davranışları **yapmaya yönlendirir**. Bu sebeple:
* Eğitim öğretim başında **genel ilkeler** → **Açık ve net bir şekilde** verilmelidir.

Sınıf kuralları: Öğrencilerin yapması istenen **davranışlardır**.

* Öğrencilerin bu kurallara uyması **öğretimin etkili olmasının ön koşuludur**.
* Kuralları oluştururken → Öğrencilerin de **sürece dâhil edilmesi önemlidir**.

Sınıf kuralları oluştururken dikkat edilmesi gereken kriterler Nelerdir?

- Sınıf kuralları **7 (yedi) maddeyi aşmamalıdır**. (Hatırlanması zor olabilir.)
- Kurallar belirlenirken **öğrenciler sürece dâhil edilmelidir**.
- Kurallar **olabildiğince kısa ve anlaşılır** bir şekilde ifade edilmelidir.
- Belirlemeden sonra **her kural açıklanmalı** ve **öğretimi yapılmalıdır**.
- Kural ihlalinde ne olacağı açık bir şekilde ifade edilmelidir**.
- Kurallar **olumlu ifadelerle** oluşturulmalıdır.
- Sınıfa yeni öğrenciler katılırsa kurallar **yeniden gözden geçirilmelidir**.
- Kurallara yönelik **ipucu niteliğinde hatırlatıcılar kullanılmalıdır**.

Sınıf rutinleri öğrencilerin sınıfa girmeleriyle birlikte **Ders materyallerini ve sınıfta bulunan eşyaları kullanma, derse başlama, ödevlerini teslim etme, ders esnasında dersi dinleme, söz hakkı alma, ...**

4) Ayrımsal Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kuramı (DEVAM)

- * Bu süreçte çeşitli katalizörler etkili olur.
- * Kuramda katalizörler içsel ve çevresel olarak ele alınmıştır.
- İçsel katalizörler: Motivasyonel değişkenleri ve kişilik özelliklerini ifade eder.
- Çevresel katalizörler: Uygun eğitim olanakları, aile, ...gibi değişkenleri içerir.
- * Üstün zekânın üstün yeteneğe dönüşüm sürecinde katalizörlerden başka etkili olan diğer boyutlar → Öğrenme-uygulama ve şans boyutlarıdır.

2. Özel Yeteneklilerin Özellikleri**Özel yeteneklilerin karakteristik özellikleri:**

- Bazı kaynaklarda → Gelişim alanlarına göre
- Bazı kaynaklarda → Yaş gruplarına göre sınıflara ayrılmıştır.

- * Gelişim dönemleri açısından:
- Bilişsel gelişimleri ve dil gelişimleri genellikle birbirleriyle ilişkili görülür.

Bu alanlarda öne çıkan karakteristik özellikler: Uzun dikkat süresi - Güçlü bellek - Çabuk öğrenme ve öğrendiğini transfer - Erken dil gelişimi ...

- * Fiziksel gelişimle ilgili özelliklerde: Birbirine zıt özelliklere rastlanabilir:
- Özel yetenekliler bazı kaynaklarda → Çok sağlıklı bazıları → Çelimsiz

- * Özel yeteneklilerin sosyal duygusal alandaki karakteristik özellikleri:

AYAS ve KİRİŞÇİ (2017) tarafından

- 1) Gelişmiş mizah
- 2) Sosyal duyarlılık
- 3) Mükemmeliyetçilik olarak sıralanır.

Sosyal duygusal gelişim alanı da farklı kaynaklarda farklı bakış açıları vardır:

- Özel yetenekliler
- Bir bakış açısına göre → Sosyal-duygusal açıdan güçlüdür
- Bir bakış açısına göre → Hassastır

Özel yetenekli çocuklarda görülen dikkat çekici özellikler:

- 1) Akranlarına göre erken ve ileri düzeyde dil gelişimi
  - 2) Genellikle erken okuma ve okumayı kendiliğinden öğrenme
  - 3) Asenkronize gelişim gösterme
  - 4) Empati, sorumluluk gibi özelliklerde erken gelişim gösterme
  - 5) Duygusal açıdan hassas olma
  - 6) Liderlik eğilimi gösterme
  - 7) Meraklı olma, çok soru sorma
  - 8) Yaşından ileri düzeyde mizah yeteneği olması
  - 9) Mantık, muhakeme gibi becerilerde erken ve hızlı gelişim gösterme
  - 10) Mükemmeliyetçilik eğilimi gösterme
  - 11) Sosyal, toplumsal olaylara, evrensel değerlere karşı duyarlı olma
  - 12) Geniş hayal gücü ve yaratıcılık gösterme
  - 13) Geniş ilgi alanına sahip olma ve bazı konulara derin ilgi olma
- *** Bu özelliklerin hepsi her özel yetenekli bireyde görülmeyebilir!

* Özel yeteneklileri

- Normal gelişim gösteren akranlarından ayıran özellikler olduğu kadar
- Kendi içlerinde birbirinden farklı kalan özellikleri de vardır.

- * Özel yetenekliler grubunun içinde farklı olan ikinci gruplar vardır.
- Bu bireylere "iki kere özeller" adı verilebilir.

İki kere özel Bireyler:

- 1) **Savantlar:** En az bir alanda → Normalüstü yeteneğe sahiptir.
- 2) **Williams sendromu** olanlar: * Savant kişiler gibidir.
* Ancak onların aksine → Oldukça sosyaldirler
- 3) **Özel öğrenme güçlüğü olan özel yetenekliler:**
- 4) **Deha çocuklar:** Çocuk yaşta yetişkin performansı gösteren çocuklardır.

3. Özel Yeteneklilerin Tanınması

Tanıma: Özel eğitimde normalden farklı olan bireylerin özelliklerini → Sistematik biçimde belirleme sürecidir.

- * Bireyin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyip ihtiyaçlarını ortaya çıkarmaktır.
- * Özel yeteneği tanılamak için
- Sadece zekâ puanını ölçme anlayışı da değişmeye mecbur kalmıştır.

CLARK (1997) bu konuda özel yeteneğin tanınmasında → Çok boyutlu ve aşamalı bir süreç önermiştir:

* Özel yeteneklilerin tanılama sürecinde izlenecek ana adımlar:

- 1) Özel yetenek potansiyeli taşıyan öğrencileri tanılamaya aday gösterebilmek
- 2) Bir tarama aşamasından geçirmek
- 3) Daha detaylı bir ölçmeye almak ve
- 4) Bireyle ilgili karar vermek şeklinde özetlenebilir.

1) Aday gösterme aşaması

- * Öğrencinin özel yetenek tanısına henüz aday olduğu aşamadır.
- * Aday göstermede kendisi, akranları, ailesi, öğretmenleri rol alabilirler.
- Bu aşamada özellikle öğretmenlere önemli roller düşmektedir.
- Öğretmen aday göstermede → Daha nesnel ve öğrenciyi iyi tanır.
- Kendisi → Aday girişimci olma konusunda yetersiz kalabilir.
- Akran aday göstermesi → Yetersiz kalabilir. Tek başına yarıltıcı olabilir.
- Ailelilerin aday göstermeleri → Kısmen yanlış olabilir.

- * Bazı aday gösterme formları öğretmenler için yararlı olabilir.

DAĞLIOĞLU (1995) "öğretmen gözlem formu"nu geliştirdi.

- 2. ve 5. sınıf aralığındaki özel yetenekliler belirlenmektedir.

- Öğretmen her bir madde için öğrencide gözlemlendiği sıklık düzeyini işaretler

	Bazen	Sık Sık	Daima
1			
2			
3			
4			

Şekil 1: Öğretmen gözlem formundan örnek maddeler

2) Tarama aşamasında

- * Aday gösterilenlerin tamamı bireysel olarak değerlendirmiyorsak
- Bu sayıyı azaltmak için grup ölççekleriyle eleme gerçekleştirilir.
(Grup zekâ testleri- Başarı testleri)
- * Eğer böyle bir sınırlılık yoksa tüm öğrenciler aday gösterilmiş gibi
- Tarama aşaması hepsine de uygulanabilir.

3) Bireysel ölçme-değerlendirme aşaması

- Bireysel zekâ testlerinin uygulandığı aşamadır.

En Çok Bilinen Bireysel Zekâ Testleri Nelerdir?

ASIS (Anadolu-Sak Zekâ Ölçeği)

SB (Stanford-Binet Zekâ Testi)

WCZÖ (Wechsler Çocuklar İçin Zekâ Ölçeği)

Bireysel zekâ testi:

- Akademik becerilerin ölçüldüğü tanılama sürecinde tercih edilebilir.
- * Ancak yabancı dil yetenek programı öğrenci arıyorsa dil becerileri ölçülür.
- Bunun için o alandaki ilgili araçlar tercih edilmelidir.
(Yaratıcılık testi, ürün dosyası, yetenek sınavı ...)

4) Karar verme aşamasında

- * Bu ana kadar elde edilen veriler bilimsel kurallara uygun şekilde birleştirilir.
- Bir ekip tarafından bireyin özel yetenekli olup olmadığına karar verilir.
- * Bir zekâ testi raporu zekâ puanı açısından → Kolaylıkla yorumlanabilir.
- Ancak tanılama sürecinde → Farklı araçlardan da yararlanılabilir.
- * Pek çok özel yetenek kuramında
- Azim, motivasyon gibi → Kişilik özellikleri ve
- Yaratıcılık gibi → Zekâyla ilişkili ancak farklı boyutlar da yer almaktadır.
- * Tanılamada yaratıcı bir ürün değerlendirme, grup çalışmalarındaki liderlik becerileri, problem çözmeye odaklanma gibi pek çok özelliğe bakılıyor olabilir.
- * Bu sebeple özel yetenek tanısı → Bir ekip tarafından (dikkatlice) verilmelidir.

Özel Yeteneklilerin Tanınmasında

- * Özel yeteneklilerin tanınması sürecinde
- Çocuğun kendisi, ailesi, akranları, öğretmenleri, özel eğitim uzmanları gibi → Pek çok paydaş rol alabilir.
- * Paydaşlar: Tanılama sürecinde hata yapmamaya, programla uyumlu ve güvenilir araçlar kullanmaya, alana özgü değerlendirmelere, tanılama zamanına ve zorluk düzeyine dikkat etmelidir.
- * Tanılamanın özellikle ölçme kısmında daha çok alan uzmanları rol olsa da → Sürecin tamamında öğretmenlerin önemi büyüktür.

Öğretmenler Özel Yetenekli Bir Öğrencinin Tanınmasında Nelere Dikkat Etmelidir?

- 1) Öğrenciler eğitim öğretim etkinlikleri süresince dikkatli gözlemlemelidir.
- 2) Bazı özel yetenek programları belli dönemlerde tanılama yapar.
Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) → Tanılama yapan yetenek programıdır.
- 3) Özel yetenek potansiyelleri keşfedilmesinde alan uzman fikirleri değerlidir.
- ÜYEP (Üstün Yetenekliler Eğitim Programı) (Matematik ve fen alanında)
- 4) Özel yetenek potansiyeli olan bazı öğrenciler arka planda kalabilir.
- 5) Tanılama sırasında "İki kere özel" öğrenciler belirlenmelidir.
- Özel öğrenme güçlüğü → Dil alanındaki yetenek potansiyelini gizleyebilir
- Özel yetenek potansiyeli → Öğrenme güçlüğünü gizleyebilir
→ Öğretmenler her öğrencinin → Güçlü ve zayıf yönlerini gözlemlemelidir.

4. Özel Yeteneklilerin Eğitimleri

- * Özel yeteneklilerin eğitsel ihtiyaçlarını da farklıdır.
- Normal öğretim programında, öğretim yöntemlerinde ve ortamlarında → Farklılaşmalar gereklidir. (Normal gelişimli öğrenciler de etkili olabilir.

Farklılaştırma → Farklı boyutlarda yapılabilir:

- Kazanımlara aynı veya başka bir disiplinden eklemeler yapılması,
- Üst sınıflardan kazanımlar çekilmesi,
- Öğrenciler etkinliğinde "U" düzeniyle veya "kümelerle" oturmaları...
- Dersle ilgili bir gezi veya dersle bir konuk davet edilmesi
- Yazılı teslim edecekleri ürünlerini afiş veya poster şeklinde hazırlamaları...

Özel yeteneklilerle gerçekleştirilen eğitsel uygulamalar:

- 1) Gruplama
- 2) Zenginleştirme
- 3) Hızlandırma başlıklarında toplanır.

- Mentörlük uygulaması özel yeteneklilerin eğitim stratejileri kapsamındadır.

1) Gruplama: (Özel Yetenekliler)
* Özel yetenekli öğrencilere grup hâlinde eğitim verilmektedir. - Gruplar: Tamamen özel yeteneklilerden de farklı düzeylerden de oluşabilir. - Gruplama zamanı: Bütün okul zamanında da belli zamanlarda da yapılabilir.
DAVIS ve RİMM (1998) Gruplama türleri: T.Z : Tam Zamanlı Y.Z : Tam Zamanlı 1. T.Z homojen sınıflar 2. T.Z karma sınıflar 3. Y.Z ya da geçici
1. Tam zamanlı homojen sınıflar - Özel okullar örnektir (Ayrı tanımlama süreci, öğretim prog. ve değerlendirme) 2. Tam zamanlı karma sınıflar - Özel yetenekliler grubu örnektir (Normal öğrencilerle birleştirilmiş) 3. Yarı zamanlı ya da geçici gruplamalar (Destek eğitim odaları örnektir.)
* Gruplama türlerinin bazıları: - Okul içinde, okul sonrasında veya okullar arasında uygulanabilir.
* Öğretmenlerin sınıfta yararlanabileceği gruplama türlerine: - Farklı yetenek gruplamaları örnek olarak verilebilir:
1. Sınıf içi benzer yetenek grupları: * Benzer yetenek profiline sahip öğrenciler → Aynı gruplara yerleştirilirler. 2. Sınıf içi karışık yetenek grupları: (Yaygın olarak kullanılır) * Yetenek düzeylerine bakılmaksızın tercihe /isteğe göre birkaç kişilik grup 3. Sınıf içi çok düzeyli gruplar: * Bir tür sınıf içi karışık yetenek grubudur. * Öğrenciler belirli düzeylere ayrılır: - Her bir gruba bir üst düzey- ortalama ve düşük performanslı atanır.

2) Zenginleştirme (Özel Yetenekliler)
* Zenginleştirme → En sık tercih edilen farklılaştırma stratejisidir. * Öğretim programını ve eğitim olanaklarını çeşitlendirmek ve → Eğitim öğretim sürecini normalin ötesine taşımaktır. * Zenginleştirme türlerine -İçerik transferi -Müfredat daraltma- Bağımsız çalışma -Öğrenme merkezleri Saha gezileri ve okul sonrası programlar örnek olabilir.
Öğretmenlerin sınıfta yararlanabilecekleri zenginleştirme türleri: - İçerik zenginleştirme (Yeni ders konularıyla) - Süreç zenginleştirme (Yeni teknik ve yaklaşımlarla) - Ürün zenginleştirme (Farklı türde çıktularla)

3) Hızlandırma (Özel Yetenekliler)
* Eğitim programının normal süresinden daha önce tamamlanmasıdır. * Özellikle akademik anlamda oldukça etkilidir. * Öğrencinin özelliğine göre seçilebileceği türleri vardır: Okula erken başlama- sınıf atlama - üstten ders alma- sınavla ders geçme ...

Hızlandırma, zenginleştirme, gruplama yaparken Nelere Dikkat Etmeli?
1) Farklılaştırma planlı olmalı (Gelişigüzel etkinlik yığılması olmamalı) 2) Farklılaştırmada öğrencilerin düzeyi, ilgi ve yetenek alanları belirlenmelidir. 3) Farklı dersler → Ortak temalar altında ele alınmalı ve → Disiplinlerarası bağlantılar kurulmalıdır. 4) Çalışmalarını gerçek dinleyicilere sunma fırsatı verilmeli (Motive etme) - Dönütler alması ve hedef kitleyle buluşması önemlidir.

4) Türkiye'de Özel Yeteneklilere Eğitim Veren Kurumlar
* Türkiye'de özel yeteneklilere eğitim veren kurumların çıkışı 1960' lardadır. * Türdeş sınıf denemesi şeklinde başlatılan çalışmalar → Kısa sürdü. * 1990' lı yıllardan itibaren yeniden eğitim kurumları açılmaya başlanmıştır. * Günümüzde özel yeteneklilere yönelik eğitim veren kurumlar: a) Okullardaki programlar b) Okul sonrası programlar a) Okul boyutunda: Genel olarak lise düzeyinde eğitim verilmektedir. İlkokul ve ortaokul düzeyinde ise destek eğitim odalarının sayıları artmakta ... b) Okul sonrası programlar: -Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) - Bazı özel yetenek programları ve - Üniversiteler bünyesinde yürütülen programlar ...

Özel Yeteneklilere Eğitim Veren Okullar
* Bu kurumlara okullar veya okul bünyesindeki sınıflar olarak bakılabilir. * Özel yetenekliler için açılan destek eğitim odalarında - Özel yetenek tanısı almış öğrenciler bazı derslerde eğitim alırlar. - Bu eğitimin gelişigüzel değil öğrenci düzeyine ve ihtiyaçlarına uygundur. * Bu sınıfların öğretmenleri özel yeteneklilerin özelliklerini ve - Öğretimin farklılaştırılması → konusunda bilgi sahibi olmalıdır. * Özel yeteneklilere özgü eğitim veren okullar → Akla fen liseleri gelir. * Fen liselerinin açılmasında matematik ve fen bilimleri dallarında → Özel yetenekli öğrencilerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır. → Fen liselerinin ilk hali yetenek gruplamasına harika bir örnektir. * Sosyal bilimler liseleri ile güzel sanatlar ve spor liseleri de → Alana özgü ağırlıklı eğitim veren kurumlardır. * Ancak özel yeteneklilere eğitim veren kurumların zayıf yönleri de vardır:

- Yetenek sınavlarının genel merkez sınavlarından sonra yapılması - Merkezi sınavlarda başarısız olan öğrencilerin spor liselerine yönelmesine ve → Eğitim niteliğinin azaltılmasına sebep olmaktadır.
--

* Konservatuvarlar da özel yeteneklilere eğitim veren okullara iyi örnektir.
--

Özel Yeteneklilere Eğitim Veren Okul Sonrası Programlar
--

* Özel yetenekli öğrenciler kendi okullarına devam ederken - Okul sonrası saatlerde → Yeteneklerine uygun programlara katılabilirler.
--

* Türkiye'de 1992 yılında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde - Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Şubesine bağlı olarak → BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezleri) kurulmuştur.
--

BİLSEM modeli → Okul sonrası uygulamalara iyi bir örnektir. BİLSEM Modeli : Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki - Özel yetenekli öğrencileri (Normal eğitimden sonra) eğiterek - Potansiyellerini geliştirmek amacıyla geliştirilmiştir.
--

BİLSEM'lerde öğrenciler Yetenek alanlarına (resim, müzik ve genel zihinsel yetenek) göre - Gruplara ayrılmakta ve ağırlıklı proje odaklı çalışmalar yapmaktadırlar.

BİLSEM'deki ilgili öğretmen - Kişiliği - Tecrübesi - Vizyonu - İstekliliği → Oradaki eğitim çitasını çok yukarıya çıkarabilirken → Bu durumun öğretmen özelinde kalması ise bir sınırlılıktır.
---

* Üniversite tabanlı programlar → Okul sonrası uygulamalara örnektir. - Anadolu -Hacettepe - Ege -İnönü - Karabük ve -Bülent Ecevit üniversiteleri → Bu alanda uygulama ve araştırma merkezleri kurulmuştur.
--

* Bunların ilk ve en aktif olanı → ÜYEP' tir. ÜYEP (Üstün Yetenekliler Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi) * Bu merkez 2007'de Anadolu Üniversitesi bünyesinde → Bir birim olarak hizmete başlamış ve 2014'de merkez hâlini almıştır.
--

5. Özel Yeteneklilerin Öğretmenleri
--

* Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenleri de özel yetenekli olmalı mıdır? DAĞLIOĞLU'na göre özel yetenekli öğrencilerin öğretmenleri - Etkili sınıfta olmalı - Nitelikli sorular sorma ve yüksek düzey düşünme seviyesini artırmalı - Yaratıcılığı cesaretlendirmelidir.
--

Bu Temel Üzerine Bu Öğretmenlerde Beklenen Özellikler Neler Olmalıdır?
---

1) Öğrencinin görevlerini onun düzeyine ve hızına uygun vermelidir. 2) Ödevlerde tekrarlara ve alıştırmalara ağırlık vermemelidir. 3) Farklı öğrenme ve öğretme teknikleri, malzeme ve araç-geçer kullanmalıdır. 4) Tartışma, proje ve drama çalışmalarına önem verilmelidir. 5) Analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarını içeren çalışmalar yapmalıdır. 6) Grupla olduğu kadar bireysel çalışmalara da önem vermelidir. 7) Öğrencileri zaman zaman liderliklerini geliştirmeye teşvik etmelidir. 8) Başarılarını çocuğun kendi performansı içerisinde değerlendirmelidir. 9) Öğrencinin anne ve babalarla sürekli iş birliği içerisinde olmalıdır. 10) Akademik konuların dışında gelişmesini desteklemelidir. 11) Çocuğun başarılarını mutlaka ödüllendirmelidir.

CLARK öğrencilerin yaratıcılığını teşvik eden öğretmenler başta kendileri yaratıcı bir kişi modeli oluştururlar.
---

* Özel yeteneklilerin öğretmenleri için pek çok uzman öğrencilerde → Yaratıcılığın geliştirilmesini desteklemelerinin önemini vurgular: (Ataman - Clark - Cropley ve Urban, Koshy, Tuğrul ...)
--

* Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenleri için * Beklenen özelliklerden biri de → Alan uzmanlığıdır.
--

* Öğretmenlerin de özel yetenekli olmasına gerek yoktur! * Ancak bu çocuklarla çalışacak kişilerin farklılaştırma yapması için → Alanına hâkim olması gereklidir. (İstekli ve araştırmacı olmalıdır.)
---

* Özel yetenekli çocukların akranlarından farklı özellikleri olmakla birlikte - Kendi içlerinde de bireyselleşen öğrenme özellikleri olabilir.
---

* Günümüz çocuklarının teknoloji içinde büyüdüğü düşünülürse - Bu öğretmenlerin teknolojik gelişmelere ilgisi olumlu katkı sağlayabilir.

Türkiye'de Özel Yeteneklilerle Çalışan Öğretmenlerin Yetiştirilmesi
--

* Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin yetişme süreci → Lisans ve lisansüstü eğitimle meslek hayatı içerisindeki eğitimler şeklinde.
---

* 2015-2016 öğretim yılı itibarıyla → "Özel Eğitim Öğretmenliği" olarak → Tek bir lisans programı şeklinde ÖSYM kılavuzunda yer almaktadır.
--

Özetle özel yeteneklilerle çalışacak öğretmenlerin yetişmesinde - Lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler ve - Hizmet içi eğitimler → Faydalı olmaktadır.
--